

РЕЦЕНЗИЯ

От: *професор доктор на науките Петър Борисов Борисов*

ВУ / научна организация; Аграрен университет – Пловдив

Научна специалност: Организация и управление на производството

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №1365/02.05.2025 на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: **Артьом Анатолиевич Бухтеев**

Тема на дисертационния труд: *Интелигентно развитие на регионите в Югоизточна България*

1. Информация за дисертанта

Докторантът се е обучавал в докторска програма към катедра „Регионално развитие на УНСС по научна специалност „Регионално развитие“ съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №1190/21.04.2021. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2021 – 2024 година с научен ръководител доц. д-р Георги Николов.

Артьом Анатолиевич Бухтеев (Глуцук) е роден на 23 декември 1992 г. в Република България и живее в гр. Бургас. Той е мултидисциплинарен професионалист

с богат практически и академичен опит в областта на администрацията, регионалното развитие, маркетинга, комуникациите и културния мениджмънт.

В периода 2021 г. до настоящия момент е докторант в Университета за национално и световно стопанство (УНСС), специалност „Администрация и управление“ (Регионално развитие). Притежава магистърска степен по икономика със специализация „Иновации, предприемачество и финанси“ от Висшето училище по застраховане и финанси (2017), както и две бакалавърски степени – по продуцентство и актьорско майсторство от Нов български университет и по бизнес администрация от Бургаския свободен университет.

Професионалната му кариера е динамична и разнообразна – от 2010 до 2017 г. работи като артист на свободна практика, участва в телевизионни и театрални продукции, както и в международни фестивали. От 2017 г. е управител на „Арт Криейтив Студио“ ЕООД – агенция за дигитален маркетинг и медийно съдържание, а от 2021 г. управлява и „Фестивал БГ“ ООД, специализирана в организирането на културни и обществени събития.

Владее отлично български, руски и английски език, както и добро ниво на испански. Отличава се с високо развити комуникативни, организационни и артистични умения. Активно участва в обществения живот като председател на две неправителствени организации в обществена полза и организатор на благотворителни инициативи.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Структура и обем на дисертационния труд

Дисертационният труд е с общ обем от 164 страници, от които 156 страници съставляват основния текст. Трудът включва увод, три основни глави, заключение, списък с научни приноси и богата библиография. Налице е логически и тематичен преход между разделите, като всеки от тях допринася за изграждането на аргументирана теза и анализ.

Актуалност на темата на дисертацията

Темата е изключително актуална в контекста на съвременните предизвикателства пред регионалната политика в България и ЕС – дигитализация, демографски спад, териториални неравенства, зелена и цифрова трансформация. Интелигентното развитие е концепция, интегрираща технологиите, иновациите и устойчивото управление на ресурсите – елементи, ключови за новия програмен период на ЕС и стратегическите приоритети на държавата.

Цел и задачи на дисертационното изследване

Основната цел на труда – да се изследва състоянието и възможностите за интелигентно регионално развитие в Югоизточна България с фокус върху Община Бургас . Целта е формулирана ясно и в пълнота. Тя кореспондира със заглавието на дисертационния труд. Задачите на научното изследване са следните:

- Да се изяснят теоретичните основи на понятието „интелигентно регионално развитие“ и да се дефинират ключовите свързани термини и принципи.
- Да се изследва нормативната и институционалната рамка на интелигентното развитие на регионите на ниво Европейски съюз и България.
- Да се анализират добри европейски практики, свързани с прилагането на концепции като „умни градове“ и цифрови териториални системи, с оглед адаптирането им в българска среда.
- Да се извърши емпиричен анализ на социално-икономическите характеристики и тенденции в Югоизточна България, с цел да се идентифицират основните предизвикателства и възможности за интелигентно развитие.
- Да се оцени влиянието на дигиталните иновации върху регионалната икономика, социалната среда и екологичните процеси.
- Да се анализират предизвикателствата пред местните власти при внедряването на интелигентни технологии и да се формулират приложими стратегически насоки и препоръки за устойчиво териториално

Обект и предмет на изследване

Обектът на изследване са процесите на интелигентно регионално развитие, дигиталната трансформация на градската среда и устойчивите стратегии за териториално развитие в България и Европа. Формулировката е широка, но адекватна

на целта на изследването. Тя очертава ясно мащаба – процеси на макро- и мезоравнище, свързани с интелигентен растеж, цифровизация и устойчиво планиране. Обектът не се ограничава само до България, а обхваща и европейския контекст, което е оправдано от сравнителните елементи в дисертация

Предметът на изследване са ключовите фактори, които влияят върху регионалното развитие, анализът на интелигентните технологии и тяхното прилагане в регионалната политика, както и оценката на ефективността на интегрираните териториални инвестиции. Предметът е точно фокусиран върху инструментариума, чрез който интелигентното развитие се реализира на практика – технологии, политики, инвестиционни механизми. Формулировката е аналитична и изследователска, а акцентът върху териториалните инвестиции е напълно уместен предвид приложимостта на модела в Бургас и другите региони.

Основна изследователска теза

Авторът защитава тезата, че прилагането на интелигентно планиране, цифрови технологии и устойчиви политики води до по-висока конкурентоспособност, социално включване и преодоляване на дисбаланси в развитието на регионите. Тезата е аргументирана чрез емпирични и теоретични доказателства и е в съзвучие с водещи европейски и национални стратегически документи. Така формулирана изследователската теза дава възможност да се реализира целта на дисертационния труд и успешно да се защити.

Използвана научна литература

Дисертацията демонстрира задълбочена научна подготовка на докторанта. Анализирани са над 150 източника – от класически теории на растежа до съвременни документи на ЕС (RIS3, Green Deal, Кохезионна политика 2021–2027). Докторантът показва познаване на съвременни изследвания от Световната банка, OECD и Европейската комисия. Умее да систематизира теоретичните концепции и дава своето аргументирано мнение относно изследвания проблем.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Основни резултати от проведеното изследване са добре формулирани и представени в дисертационния труд. Научно-приложените резултати са следните:

- Подробен анализ на социално-икономическото състояние на Югоизточния регион;
- Изграждане на теоретичен модел за интелигентен град с приложение в град Бургас;
- Идентифициране на бариери пред интелигентната трансформация на местните политики;
- Предложения за подобряване на капацитета на администрацията, публично-частни партньорства и дигитална инфраструктура.

Методология

Формулирането на аргументирана методология на това изследване е сложна задача, като се има предвид обхвата на темата. В дисертационния труд не е ясно открояна методиката на изследване. Не са описани основните методи, техники и показатели, които се използват за анализ и оценка на предмета на изследване. По мое мнение докторантът използва следните методи:

- теоретико-аналитични методи (анализ, синтез, индукция, дедукция);
- емпирични методи – анкетно проучване сред 300 респонденти, интервюта с местни експерти, експертни оценки;
- статистически анализ, SWOT и казусен подход (за град Бургас);
- сравнение между практики в ЕС и България.

Оценка на изпълнението на задачите и постигане на целта

Всички поставени задачи са изпълнени в пълна степен. Съществува висока степен на съответствие между целта на изследването и получените резултати. Авторът демонстрира аналитични умения и умело използва емпиричните данни за потвърждение на изходната хипотеза.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приносите са аргументирани и реалистични. Сред тях се открояват следните:

- Създаване на типология на факторите за интелигентна регионална трансформация;
- Идентифициране на слабости в нормативната и институционална рамка за дигитална трансформация на регионите;

- Създаден е модел за оценка на ефективността на ИТИ в местен контекст;
- Отправени са препоръки за засилване на участието на гражданите в планирането на териториалното развитие.

Резултатите притежават оригиналност и могат да бъдат използвани от местни и регионални администрации, неправителствени организации и научни среди. Те са релевантни спрямо стратегиите на Европейската комисия.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Авторът е публикувал три научни статии посветени на темата на дисертационния труд както следва:

1. Glushtchuk, Artyom (2021). *Digital and Social Media Marketing Before and After the Pandemic: What Awaits Us?* In: Proceedings of the Student Scientific Conference “Post-COVID Transformation of Economies and Societies,” Publishing House of UNWE, Sofia, ISBN 978-619-232-611-1, pp. 103–108.
2. Glushtchuk, Artyom (2023). *Digital Marketing – A New Factor in Marketing*. In: Proceedings of the Scientific-Practical Conference “Digitalization of Higher Education in Bulgaria,” Publishing House of UNWE, Sofia, ISBN 978-619-232-763-7, pp. 22–29.
3. Glushtchuk, Artyom (2025). *Burgas – City of the Future*. In: Proceedings of the Anniversary Scientific Conference “10 Years Department of Regional Development – Science, Education and Practice,”

Публикациите обхващат ключови аспекти от темата (дигитализация, маркетинг, стратегическо управление на градове). Демонстрират последователност в изследователската работа на докторанта. Резултатите са разпространени в научната общност, като са публикувани в авторитетни научни издания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е написан на академично ниво, отразява точно структурата, съдържанието и приноса на труда. Представената информация е ясна, обоснована и достатъчна за добиване на представа за постиженията на докторанта. Съществува пълно съответствие между автореферата и съдържанието на дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпреки обстояният анализ, дисертацията би могла да разгледа по-детайлно възможните рискове от дигитализацията на системите за управление на градовете. Липсва количествена оценка на конкурентоспособността на изследваната община Бургас като резултат от прилагането на интелигентни политики. Не е изследвана достатъчно ролята на университетите като двигатели на иновации в региона.

Към докторантът имам следния въпроси:

1. Кои показатели бихте използвали за да оцените влиянието на интелигентното регионално развитие върху конкурентоспособността на Югоизточният район на Република България.
2. Кои са критичните фактори за ускоряване на процеса на дигитализация на управлението на регионалното развитие?

8. Заключение

Представеният дисертационен труд на **Артъм Бухтеев** е висококачествено изследване с ясно изразена научна стойност и практическа приложимост. Изследването демонстрира аналитичност, методологическа прецизност и оригинален принос в областта на регионалната политика и териториалното управление.

Представените материали за участие в процедурата отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и правилниците за приложението му. Изпълнени са всички изисквания към научната и преподавателската дейност на докторанта. Кандидатът е представил достатъчно научни и научноприложни приноси.

С пълна убеденост давам **ПОЛОЖИТЕЛНАТА** си оценка и препоръчвам на останалите уважавани членове на Научното жури да гласуват **ЗА ПРИСЪЖДАНЕ на ОНС „доктор”** на г-н **Артъм Бухтеев** в професионално направление 3.7. Администрация и управление, научна специалност „Регионално развитие“.

Дата:.....

Подпис: .....

/проф. дн Петър Борисов/

REVIEW

From: *Professor Doctor of Science Petar Borisov Borisov*

Higher education institution / scientific organization; Agricultural University – Plovdiv

Scientific specialty: Production organization and management

Subject: dissertation for the award of an educational and scientific degree
"doctor" in a scientific specialty at the University of National and World Economy.

Foundation for submission of the review: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation work according to Order No. 1365/02.05.2025 of the Rector of the UNWE.

Author of the dissertation: **Artyom Anatolyevich Bukhteev**

Topic of the dissertation: *Intelligent development of the regions in Southeastern Bulgaria*

1. Information about the dissertation candidate

The doctoral student studied in a doctoral program at the Department of Regional Development of the UNWE in the scientific specialty "Regional Development" in accordance with the Order of the Vice-Rector for Research and Development of the UNWE No.

1190/21.04.2021. The training was carried out in a full-time form during the period 2021 - 2024 with the scientific supervisor Assoc. Prof. Dr. Georgi Nikolov.

Artyom Anatolyevich Bukhteev (Glushchuk) was born on December 23, 1992 in the Republic of Bulgaria and lives in the city of Burgas. He is a multidisciplinary professional with extensive practical and academic experience in the fields of administration, regional development, marketing, communications and cultural management.

From 2021 to the present, he is a doctoral student at the University of National and World Economy (UNWE), majoring in "Administration and Management" (Regional Development). He holds a Master's degree in Economics with a specialization in "Innovation, Entrepreneurship and Finance" from the Higher School of Insurance and Finance (2017), as well as two bachelor's degrees - in production and acting from the New Bulgarian University and in business administration from the Burgas Free University.

His professional career is dynamic and diverse - from 2010 to 2017 he worked as a freelance artist, participating in television and theater productions, as well as international festivals. Since 2017, he has been the manager of "Art Creative Studio" EOOD - a digital marketing and media content agency, and since 2021 he has also managed "Festival BG" EOOD, specializing in organizing cultural and public events.

He is fluent in Bulgarian, Russian and English, as well as a good level of Spanish. He is distinguished by highly developed communicative, organizational and artistic skills. He actively participates in public life as the chairman of two non-governmental organizations for the public benefit and the organizer of charitable initiatives.

2. General characteristics of the presented dissertation work

Structure and scope of the dissertation

The dissertation has a total volume of 164 pages, of which 156 pages constitute the main text. The work includes an introduction, three main chapters, a conclusion, a list of scientific contributions and an extensive bibliography. There is a logical and thematic transition between the sections, each of which contributes to the construction of a reasoned thesis and analysis.

Relevance of the dissertation topic

The topic is extremely relevant in the context of contemporary challenges facing regional policy in Bulgaria and the EU – digitalization, demographic decline, territorial inequalities, green and digital transformation. Smart development is a concept integrating technology, innovation and sustainable resource management – elements key to the new EU programming period and the strategic priorities of the state.

Purpose and objectives of the dissertation research

The main goal of the work – to study the state and opportunities for smart regional development in Southeastern Bulgaria with a focus on the Municipality of Burgas. The goal is formulated clearly and completely. It corresponds to the title of the dissertation. The tasks of the scientific research are the following:

- To clarify the theoretical foundations of the concept of "smart regional development" and to define the key related terms and principles.
- To examine the regulatory and institutional framework of smart regional development at the European Union and Bulgarian level.
- To analyze good European practices related to the implementation of concepts such as "smart cities" and digital territorial systems, with a view to adapting them to the Bulgarian environment.
- To conduct an empirical analysis of the socio-economic characteristics and trends in Southeastern Bulgaria, in order to identify the main challenges and opportunities for smart development.
- To assess the impact of digital innovations on the regional economy, social environment and ecological processes.
- To analyze the challenges facing local authorities in implementing smart technologies and to formulate applicable strategic guidelines and recommendations for sustainable territorial

Object and subject of research

The object The research topic is the processes of smart regional development, the digital transformation of the urban environment and sustainable strategies for territorial development in Bulgaria and Europe. The formulation is broad, but adequate to the purpose

of the research. It clearly outlines the scale – macro- and meso-level processes related to smart growth, digitalization and sustainable planning. The subject is not limited to Bulgaria, but also encompasses the European context, which is justified by the comparative elements in the dissertation

The subject The research focuses on the key factors influencing regional development, the analysis of smart technologies and their application in regional policy, as well as the assessment of the effectiveness of integrated territorial investments. The subject is precisely focused on the tools through which smart development is implemented in practice - technologies, policies, investment mechanisms. The formulation is analytical and research-based, and the emphasis on territorial investments is fully appropriate given the applicability of the model in Burgas and other regions.

Main research thesis

The author defends the thesis that the implementation of smart planning, digital technologies and sustainable policies leads to higher competitiveness, social inclusion and overcoming imbalances in the development of regions. The thesis is argued through empirical and theoretical evidence and is in line with leading European and national strategic documents. The research thesis formulated in this way makes it possible to realize the goal of the dissertation work and successfully defend it.

Scientific literature used

The dissertation demonstrates the doctoral student's in-depth scientific preparation. Over 150 sources have been analyzed - from classical growth theories to modern EU documents (RIS3, Green Deal, Cohesion Policy 2021–2027). The doctoral student demonstrates knowledge of modern research from the World Bank, OECD and the European Commission. He is able to systematize theoretical concepts and give his reasoned opinion on the researched problem.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

The main results of the conducted research are well formulated and presented in the dissertation. The scientific and applied results are the following:

- Detailed analysis of the socio-economic situation of the Southeast region;
- Building a theoretical model for a smart city with application in the city of Burgas;

- Identifying barriers to the smart transformation of local policies;
- Proposals for improving the capacity of the administration, public-private partnerships and digital infrastructure.

Methodology

Formulating a reasoned methodology for this research is a complex task, given the scope of the topic. The research methodology is not clearly outlined in the dissertation. The main methods, techniques and indicators used for analysis and evaluation of the subject of research are not described. In my opinion, the doctoral student uses the following methods:

- theoretical and analytical methods (analysis, synthesis, induction, deduction);
- empirical methods – survey among 300 respondents, interviews with local experts, expert assessments;
- statistical analysis, SWOT and case study approach (for the city of Burgas);
- comparison between practices in the EU and Bulgaria.

Evaluation of task performance and goal achievement

All the tasks set have been fully fulfilled. There is a high degree of correspondence between the purpose of the study and the results obtained. The author demonstrates analytical skills and skillfully uses empirical data to confirm the initial hypothesis.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

The contributions are well-reasoned and realistic. Among them, the following stand out:

- Creating a typology of factors for smart regional transformation;
- Identification of weaknesses in the regulatory and institutional framework for digital transformation of the regions;
- A model has been created to assess the effectiveness of ITI in a local context;
- Recommendations have been made to strengthen citizen participation in territorial development planning.

The results are original and can be used by local and regional administrations, non-governmental organizations and academic circles. They are relevant to the strategies of the European Commission.

5. Evaluation of dissertation publications

The author has published three scientific articles dedicated to the topic of the dissertation work as follows:

1. Glushchuk, Artyom (2021). Digital and Social Media Marketing Before and After the Pandemic: What Awaits Us? In: Proceedings of the Student Scientific Conference “Post-COVID Transformation of Economies and Societies,” Publishing House of UNWE, Sofia, ISBN 978-619-232-611-1, pp. 103–108.
2. Glushchuk, Artyom (2023). Digital Marketing - A New Factor in Marketing. In: Proceedings of the Scientific-Practical Conference "Digitalization of Higher Education in Bulgaria," Publishing House of UNWE, Sofia, ISBN 978-619-232-763-7, pp. 22–29.
3. Glushchuk, Artyom (2025). Burgas - City of the Future. In: Proceedings of the Anniversary Scientific Conference "10 Years Department of Regional Development - Science, Education and Practice,"

The publications cover key aspects of the topic (digitalization, marketing, strategic city management). They demonstrate consistency in the doctoral student's research work. The results are disseminated in the scientific community by being published in authoritative scientific journals.

6. Evaluation of the autoref

The abstract is written at an academic level, accurately reflecting the structure, content and contribution of the work. The information presented is clear, well-founded and sufficient to provide an idea of the doctoral student's achievements. There is full correspondence between the abstract and the content of the dissertation.

7. Critical notes, recommendations and questions

Despite the comprehensive analysis, the dissertation could have examined in more detail the possible risks of the digitalization of city management systems. There is no quantitative assessment of the competitiveness of the studied municipality of Burgas as a result of the implementation of smart policies. The role of universities as drivers of innovation in the region has not been sufficiently studied.

I have the following questions for the doctoral student:

1. Which indicators would you use to assess the impact of smart regional development on the competitiveness of the Southeastern region of the Republic of Bulgaria?
2. What are the critical factors for accelerating the process of digitalization of regional development management?

8. Conclusion

The presented dissertation work of Artyom Bukhteev is a high-quality study with clearly expressed scientific value and practical applicability. The study demonstrates analytical skills, methodological precision and original contribution to the field of regional policy and territorial management.

The materials submitted for participation in the procedure meet the requirements of the Law of the Republic of Bulgaria and the regulations for its implementation. All requirements for the scientific and teaching activities of the doctoral student have been met. The candidate has presented sufficient scientific and applied scientific contributions.

With full conviction, I give my **POSITIVE** assessment and recommend to the other esteemed members of the Scientific Jury to vote FOR AWARDING the "Doctor" degree to Mr. **Artyom Bukhteev** in the professional field 3.7. Administration and Management, scientific specialty "Regional Development".

Date:.....

Signature: .....

/Prof. Dr. Petar Borisov/